

Oświadczenie w sprawie nasilających się represji wobec białoruskich prawników i pozbawieniu Dmitriya Laevskiego uprawnień zawodowych

Od chwili wybuchu pokojowych protestów na Białorusi w następstwie potępionych przez społeczność międzynarodową wyborów prezydenckich w 2020 r., białoruskie prawo przekształcono w narzędzie ucisku, a prawnicy stali się ofiarami prześladowań politycznych. Prawnicy, którzy wyrażają poglądy sprzeczne z poglądami rządu lub reprezentują pokojowych demonstrantów lub przywódców opozycji w sądach, są pod stałą presją. Represje przeciwko przedstawicielom zawodów prawniczych przybierają różne formy – w tym postępowania karne, areszty administracyjne lub postępowanie dyscyplinarne. W ciągu dziesięciu miesięcy ponad dwudziestu białoruskich prawników, którzy zajęli aktywne stanowisko polityczne i obywatelskie, zostało pozbawionych prawa do wykonywania zawodu.¹

W największym stopniu ubolewamy nad tym, że kluczowe organy samorządowe prawników stały się podmiotami wdrażającymi cenzurę i represje polityczne, przyjmując za cel "oczyszczenie szeregów" prawników z "niepożądanych elementów." Ostatnie wydarzenia stanowią przykład takiej polityki.

Andrei Machalou dowiedział się o fakcie pozbawienia go uprawnień adwokackich miesiąc temu, w trakcie rozprawy sądowej, w której reprezentował interesy klienta prześladowanego ze względów politycznych.² Izba adwokacka nie powiadomiła go o tym fakcie i nie uznała tego za konieczne. Podstawą tej decyzji były uwagi zgłoszone przez adwokata w sprawie Olha Zalatora, dotyczące przemocy ze strony funkcjonariuszy organów ścigania. Komisja dyscyplinarna izby adwokackiej uznała, że wypowiedź adwokata stanowi naruszenie etyki zawodowej. W latach 2020 i 2021 Andrei Machalou aktywnie bronił praw dziennikarzy, działaczy i więźniów politycznych. W dniu 14 lipca 2021 r. Komisja Kwalifikacyjna pod auspicjami Ministerstwa Sprawiedliwości pozbawiła go praw do wykonywania zawodu na podstawie decyzji o wydaleniu z izby adwokackiej.

Inny prawnik Valeriy Zvyagintsev został pozbawiony uprawnień adwokackich w oparciu o te same przesłanki. Katsyaryna Zheltonoga, prawniczka cechująca się aktywną postawą obywatelską, która reprezentowała ofiary łamania praw człowieka, została pozbawiona uprawnień do wykonywania zawodu decyzją Mińskiej Miejskiej Izby Adwokackiej "za systematyczne naruszanie wymogów i warunków praktyki prawnej ustanowionych przez przepisy prawa."³

W dniu 14 lipca 2021 r. Anton Gashinskiy został pozbawiony uprawnień decyzją Komisji Kwalifikacyjnej pod auspicjami Ministerstwa Sprawiedliwości. W ostatnich miesiącach Gashinskiy reprezentował interesy pozwanych w sprawach motywowanych politycznie, w tym dziennikarzy. Ostatnio Gashinskiy reprezentował interesy **Sophii Sapego**, aresztowanej wraz z **Ramanem Pratasevichem**.⁴

Dmitriy Laevski pozbawiony został uprawnień decyzją Mińskiej Miejskiej Izby Adwokackiej w dniu 9 lipca 2021 r.⁵ Decyzja w sprawie pozbawienia go uprawnień zawodowych podjęta została przez komisję dyscyplinarną izby adwokackiej w dniu 8 lipca 2021 r. Mińska Miejska Izba Adwokacka teoretycznie jest samorządowym organem prawników, którego zadaniem jest ochrona praw jego członków i niezależności zawodu prawniczego. W rzeczywistości jednak Mińska Miejska Izba Adwokacka jest organem działającym w ścisłych granicach prawnych pełnego podporządkowania Ministerstwu Sprawiedliwości i jest w pełni zależna od represyjnej polityki państwa.⁶ Trudno zatem

¹ https://defenders.by/legal_yers-persecution-2020

² <https://www.defenders.by/news/tpost/j8hggvzg1-na-nashei-nivevshlo-bolshoe-intervyu-s>

³ <http://mediazona.by/news/2021/07/15/minyst>

⁴ <https://news.zerkalo.io/life/329.html?tg>

⁵ <http://www.advokat.by/news/ob-isklyuchenii-advokata-iz-chlenov-kollegii/>

⁶ Republikańska Izba Adwokacka jeszcze bardziej bezpośrednio podlega wpływowi polityki państwa. Od dawna w swojej działalności propaguje cenzurę i inne praktyki represyjne.

uznać za przypadek fakt, że decyzja o pozbawieniu uprawnień zawodowych Dmitriya Laevskiego została podjęta w trybie pilnym w ciągu jednego dnia i zaledwie dwa dni po ogłoszeniu wyroku w głośnej sprawie jednego z jego klientów - Wiktora Babaryki – byłego kandydata na prezydenta, kluczowego przeciwnika politycznego Aleksandra Łukaszenki, a obecnie więźnia politycznego. Wiktar Babaryka został skazany na 14 lat więzienia za motywowane politycznie oskarżenia o pranie pieniędzy, łapówki i uchylanie się od płacenia podatków.⁷

W dniu 8 lipca 2021 r. Dmitriy Laevski uczestniczył w dwóch postępowaniach dyscyplinarnych. Pierwsze dotyczyło apelacji sądowej do poprzednio podjętej decyzji komisji dyscyplinarnej Mińskiej Miejskiej Izby Adwokackiej w sprawie nagany za jego stanowisko wyrażone w poście na Facebooku, zawierającym uwagi na temat ostatnich zmian w ustawie o praktykach prawnych.⁸ Druga sprawa – w wyniku której Dmitrij został ostatecznie pozbawiony uprawnień – dotyczyła oświadczenia wygłoszonego podczas przesłuchania Wiktora Babarki, które sugerowało niewinność współoskarżonych Babarki, którzy przyznali się do winy podczas procesu.⁹ Właśnie to stanowisko procesowe Dmitriya i realizacja jego misji obrony prawnej stały się przesłankami do pozbawienia go praw do wykonywania zawodu.¹⁰ W dniu 17 lipca 2021 r. Laevski odwołał się od decyzji komisji dyscyplinarnej i opublikował pełny tekst swojego odwołania.¹¹

Po pozbawieniu go licencji, Dmitriy Laevski nie może reprezentować interesów innego więźnia politycznego wysokiej rangi i prawnika Maksima Znaka, którego proces ma się wkrótce rozpocząć. W wyniku rzeczowego pozbawienia uprawnień, pozwany w jednej z najgłośniejszych spraw politycznych stracił głównego obrońcę.

Dmitriy Laevski jest jedną z najbardziej znaczących i wyjątkowych postaci białoruskiej wspólnoty prawnej. Dmitriy to nie tylko prawnik, ale również edukator i lider opinii. Decyzja o pozbawieniu go uprawnień przez Mińską Miejską Izbę Adwokacką nie tylko sprawia, że nie będzie mógł wykonywać swojego zawodu – stanowi również ogromną stratę dla jego klientów, zwolenników i prawników cechujących się aktywną postawą obywatelską.¹²

Dmitriy Laevski publicznie wypowiada się o sytuacji praworządności na Białorusi na platformach swojego kanału Telegram i Facebooka. Regularnie i szeroko pisze na tematy niezależności sądownictwa i społeczności prawników, prawa do wykonywania zawodu prawniczego oraz prawa do obrony, zwiększania poziomu kultury prawnej wśród obywateli i podnoszenia świadomości społeczności międzynarodowej na temat sytuacji na Białorusi. Podczas międzynarodowej konferencji “Lawyers Under Threat: the Voice of the Community” Dmitriy zwrócił uwagę na represyjną politykę państwa, polegającą na naruszaniu praw prawników i pozbawieniu wspólnoty prawnej jej niezależności.¹³ Dmitriy jest również znany z aktywnego reprezentowanie więźniów politycznych w sądzie. Do grona jego klientów należą między innymi były kandydat na prezydenta Wiktar Babaryka,¹⁴ prawnik Maksim Znak¹⁵ oraz szef centrum praw człowieka “Viasna” Ales Bialiatski¹⁶.

⁷ <https://belsat.eu/en/news/06-07-2021-viktar-babaryka-sentenced-to-14-years-of-imprisonment/>

⁸ <https://humanconstantaby/wp-content/uploads/2021/06/Human-Rights-29.05-04.06-1.pdf>

⁹ https://t.me/s/advokat_laevski

¹⁰ Zob. więcej na temat stanowiska obrony w sprawie pod adresem: <https://www.defenders.by/news/tpost/mkpi50l331-isklyuchenie-iz-kollegii-advokatov-dlaev>

¹¹ https://t.me/advokat_laevski/215

¹² <https://news.zerkalo.io/life/501.html?c>

¹³ <https://www.facebook.com/laevski.by/posts/4385319821479564>

¹⁴ <https://prisoners.spring96.org/en/person/viktar-babaryka>

¹⁵ <https://prisoners.spring96.org/en/person/maksim-znak>

¹⁶ <http://spring96.org/ru/news/49296>

Nie był to pierwszy przypadek, kiedy Dmitriy Laevski został zmuszony do opuszczenia izby adwokackiej – w 2012 r. opuścił już swoje stanowisko prawnika¹⁷ pod presją władz białoruskich w następstwie obrony Alesa Bialiatskiego.¹⁸ Wiosną 2021 r. Dmitriy został ukarany naganą za publiczne wyrażanie poglądów na temat zmian w ustawie o praktyce prawnej,¹⁹ podczas gdy jego matka, Elena Laevskaya – profesor prawa cywilnego na Wydziale Prawa Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego – straciła pracę ze względów politycznych.²⁰

Pozbawienie uprawnień Dmitriya Laevskiego jest motywowane politycznie a celem tej decyzji jest uniemożliwienie mu wykonywania obowiązków zawodowych i pozbawienie ofiar politycznych represji prawa do obrony.²¹ Pomimo ciągłego zagrożenia represjami politycznymi, bezprecedensowego poziomu cenzury i kontroli, długotrwałej presji wywieranej na niego i jego rodzinę, Dmitriy Laevski odważnie przyjął ciężar konsekwentnego i otwartego informowania opinii publicznej o stanie rzeczy w środowisku prawnym, problemach z prawem i jego wdrażaniem oraz prześladowaniach politycznych jego klientów i współpracowników.

Podczas 47. sesji Rady Praw Człowieka ONZ w dniu 6 lipca 2021 r. uczestnicy międzynarodowego wydarzenia pobocznego “Lawyers Under Threat: Increasing Suppression of the Legal Profession in Belarus” wypowiadali się na temat rosnącej presji na białoruskich prawników, omawiali sytuację Dmitriya Laevskiego i zauważyli, że działania władz białoruskich w tym zakresie staną się prawdziwym sprawdzianem w kwestii zrozumienia zakresu i systematycznego charakteru represji wobec społeczności prawnej na Białorusi.²² Obawy społeczności międzynarodowej okazały się prawdą. Pozbawienie jednego z najwybitniejszych i najbardziej znanych białoruskich prawników prawa do wykonywania zawodu stało się ostateczną oznaką załamania systemu prawnego i niezależnej praktyki prawnej w tym kraju, wymagającą natychmiastowego działania społeczności międzynarodowej.

Wzywamy wszystkie zainteresowane strony, które wierzą w wartości praworządności, do solidarności z Dmitriyem Laevskim i innymi prawnikami, którzy realizują misję dążenia do prawdy i sprawiedliwości, którą reprezentuje, a także zapobiegania przekształceniu prawa w narzędzie polityki autorytarnej.

Wzywamy do potępienia decyzji o pozbawieniu uprawnień podjętych przez Republikańską Izbę Adwokacką, Mińską Miejską Izbę Adwokacką, Mińską Okręgową Izbę Adwokacką oraz Komisję Kwalifikacyjną pod auspicjami Ministerstwa Sprawiedliwości w ciągu ostatnich 10 miesięcy i uznania ich za akty prześladowań politycznych. Wzywamy również do zaprzestania wszelkiej współpracy z organami zarządzającymi takich organizacji, aby nie legitymizować ich jako przedstawicieli białoruskiej wspólnoty prawnej do tego czasu, kiedy ich działania można będzie uznać za faktyczne reprezentowanie interesów niezależnych prawników.

Wzywamy do osobistego wsparcia Dmitriya Laevskiego, Andreja Machalou, Katsyaryny Zheltonogi oraz innych białoruskich prawników pozbawionych uprawnień ze względów politycznych, w tym prawnika i więźnia politycznego Maksima Znaka.

¹⁷ https://t.me/s/advokat_laevski

¹⁸ https://naviny.online/rubrics/society/2012/06/19/ic_articles_116_178222

¹⁹ <https://reform.by/215484-advokatu-laevskomu-objavili-vygovor>

²⁰ <https://reform.by/217249-s-elenoj-laevskoj-syn-kotoroj-zashhishhaet-babariko-ne-prodlili-kontrakt-v-bgu>; https://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2021/06/Submission-on-lawyers-and-HRDs_EN.pdf

²¹ <http://spring96.org/ru/news/102874>

²² <https://www.icj.org/un-side-event-lawyers-under-threat-increasing-suppression-of-the-legal-profession-in-belarus/>; <https://media.un.org/en/asset/k1i/k1i6uzq2ks>